

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det helsevitenskapelige fakultet

Møtedato:
17.06.2022

Sak:

Støtte til dekning av merkostnader til studenter i praksis

Innstilling til vedtak:

- Unntaket for «studenter ved desentralisert sykepleierutdanning, deltid sykepleierutdanning, deltid vernepleierutdanning, master i sykepleie og studieretningene ABIKO, med unntak av de på master i sykepleie, som ikke får stipend fra arbeidsgiver» i Reviderte retningslinjer for dekning av utgifter ved praksisutplassering ved Helsefak strykes.*
- Dekanen ved Helsefak gjør de nødvendige tilpasninger i retningslinjen, som sikrer likebehandling av studentene.*

Bakgrunn

På fakultetsstyremøte (OS 13/21) i juni 2021 tok studentrepresentant Arnt Øystein Andersen opp likhetsprinsippet og at utdanning skal være gratis for studenter, og stilte spørsmål ved hvorfor det da er skjevdeling som praktiseres mellom fulltidsstudenter og deltidsstudenter når det gjelder tildeling av bostøtte ved ekstern praksis? Administrasjonen ved Helsefak har med bakgrunn i dette undersøkt de rettslige og økonomiske forutsetningene for dekning av kostnader som påløper som følge av obligatorisk praksis i studiene.

Universitetsstyret har i samme periode gjennomført en kartlegging av universitets ulike enheters rutiner for refusjon av reise- og bostgifter for studenter i praksis, med formål å vurdere behovet for enhetlige retningslinjer.

Helsefak har en likelydende og felles retningslinje som gjelder for alle fakultetets utdanninger. I henhold til denne retningslinjen praktiserer utdanningene delvis dekning av merutgifter for de fleste studenter i obligatorisk praksis. Enkelte studier/studentgrupper er eksplisitt unntatt fra retningslinjen. Spørsmålet er om fakultetet skal fortsette å praktisere skillet mellom heltids-/campusstudenter, og studenter som studerer deltid/ desentralisert?

Gratisprinsippet er nedfelt i universitets- og høyskoleloven, og innebærer at statlige universiteter og høyskoler ikke kan kreve egenbetaling fra studenter for ordinære utdanninger som fører frem til en grad eller yrkesutdanning, når utdanningen er finansiert over statsbudsjettet. Gratisprinsippet innebærer ikke at institusjonene er pliktig å dekke alle kostnader ved å studere. Det fremkommer i lovens forarbeider at institusjonene har ikke plikt til å dekke studenters kostnader til livsopphold og reise til utdanningsstedet, heller ikke i utdanninger med praksis. Institusjonene kan imidlertid tilby studentene å dekke noen av kostnadene, for eksempel til reise eller bosted ved

praksis i utdanningen. Våre undersøkelser viser at de statlige universitetene og høyskoleinstitusjonene i de fleste tilfeller tilbyr delvis kompensasjon for slike merkostnader. Øvrige studier med innslag av praksis ved UiT dekker også studentenes merkostnader, helt eller delvis. Ved UiT er det bare Institutt for barnevern og sosialt arbeid, i tillegg til Helsefak, som har rapportert om at de differensierer mellom heltidsstudenter og deltidsstudenter når det gjelder dekning av utgifter til praksis i studiene.

Selv om gratisprinsippet ikke direkte pålegger institusjonen å dekke studentenes bo- og reisekostnader i forbindelse med praksisopphold, kan rettferdighetsvurderinger begrense handlingsrommet for å gjøre unntak, der institusjonen ellers velger å dekke slike kostnader. Likhetsprinsippet er en ulovfestet forvaltningsrettslig regel som binder forvaltningens skjønnsutøvelse, ved at den forbyr usaklig eller urimelig forskjellsbehandling. Der både heltids- og deltidsstudiene drives etter gratisprinsippet, og studiene fører frem til samme grad, kan det vise seg utfordrende å operere med forskjellsbehandling av studentene når det gjelder tilgangen til støtte. Så lenge det praktiseres støtte bør spørsmålet være om studentenes individuelle situasjon oppfyller de materielle kriteriene for å motta denne, snarere enn hvilken studieordning studenten har valgt.

Spørsmålet om servicenivå og tilrettelegging for distrikts-studenter har også en politisk side. I Tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet for 2022 heter det at «Universiteter og høyskoler skal prioritere livslang læring og fleksible og desentraliserte tilbud. Dette er en sentral del av institusjonenes samfunnsoppdrag.» Utbredt tilgang til høyere utdanning et viktig samfunnsmessig gode og investering i utdanning er av betydning for den nasjonale verdiskapningen. Dette gjelder ikke minst investering i etterspurt kompetanse som utdanning av sykepleiere og annet helsepersonell.

Økonomiske konsekvenser

Økonomiske beregninger viser at dersom deltidsstudenter i 2021 skulle fått bo- og reisestøtte, med samme satser som heltidsstudenter, ville dette gitt en kostnadsøkning på nesten 2,3 mill for Institutt for helse og omsorgsfag (IHO), primært knyttet til studentgruppen i Finnmarksområdet. I årene 2022 – 2026 viser budsjettet til IHO et marginalt mindreforbruk, men som ikke vil være tilstrekkelig for å ta kostnaden ved en økning i reise- og bostøtte til alle studenter i praksis. En nettoøkning i driftskostnadene for IHO kan bety at det må reduseres i andre kostnader ved instituttet. Tilsvarende gjelder for Institutt for vernepleie. Alternativt må det tilføres nye midler.

I 2020 tildelte Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse midler til Pilotordning for kommunal praksis i helse- og sosialfagutdanningene. I revidert nasjonalbudsjett er det foreslått å legge om dagens ordning, slik at bevilgningen på 50 MNOK kan tildeles utdanningsinstitusjonene, for å dekke reise- og boutgifter til studenter som er i praksis. Målet er å stimulere bruk av praksisplasser som ligger langt fra campus. Får forslaget gjennomslag kan dette potensielt styrke finansieringen til utdanningene.

Dersom en endring i retningslinjene ikke skal gi økte kostnader, kan eventuelt satsen på bostøtte reduseres fra kr 4500 til kr 2800 pr mnd. For alle studentene vil nok dette være en dårlig alternativ, da det er estimert at dagens satser gir en dekning på om lag halvparten av studentenes reelle merkostnader. Det er ikke gjort en detaljert utregning på reisestøtte, men et annet alternativ kan være å revurdere avstandskriteriet ved en eventuell endring i retningslinjene.

Avklaring av mulighetsrom og løsninger vil bli gjenstand for diskusjon i kommende budsjettprosess.

Fellesadministrasjonens kartlegging

Parallelt med fakultetets egne undersøkelser, har også fellesadministrasjonen gjennomført en sentral kartlegging av universitetets praksis på oppdrag fra Universitetsstyret, og med spørsmål om hvorvidt UiT bør ha felles rutiner for dekning av utgifter i praksis? Det er etter det vi vet ikke tatt beslutning om hvorvidt universitetet skal etablere slike felles retningslinjer, men i saken til universitetsstyret tas det utgangspunkt i at:

- Enheter som sender studenter vekk fra studiested i praksis bør være systematiske og forutsigbare i forhold til hvordan disse utgiftene blir refundert.
- Instituttene og fakultetene har svært ulikt volum av praksis, så økonomisk belastning vil fordele seg tilsvarende ulikt.
- Prinsippet om at praksis, på lik linje med annen undervisning, bør være kostnadsfritt for studentene er et naturlig utgangspunkt, men det vil likevel ofte være nødvendig med noen begrensninger og tak for hvilke utgifter UiT dekker.
- En felles standard for refusjon av reise- og borteutgifter kan gjøre det lettere for studieprogram å starte opp med praksisordninger.

Dekanens vurdering

På nevnte bakgrunn og i lys av tidens utvikling anbefales det at dagens retningslinje revideres, slik at fakultetets ulike studentgrupper likestilles med hensyn til støtte til dekning av reelle merkostnader i forbindelse med gjennomføring av praksis i studiene. En revisjon av retningslinjen vil bidra til harmonisering av universitetets rutiner om hvem som er støtteberettiget.

I utgangspunktet behøves det omprioritering av midler for å løse konsekvensene av endringen. Revisjonen kan eventuelt skje innenfor dagens kostnadsramme, men dette vil sannsynligvis medføre behov for å redusere enten støttegrad eller andre materielle vilkår for å motta støtte.

Revisjonen gjøres gjeldende fra og med studieåret 2022/23.

Gunbjørg Svineng
dekan

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksansvarlig: Silje C. Wangberg

Saksbehandlere: Johanne Bertling Krogstad, Ingvild Tengelsen

Vedlegg

- 1 Reviderte retningslinjer for dekning av utgifter ved praksisutplassering ved Helsefak

Kilder:

Lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

Forskrift av 15. desember 2005 nr 1506 om egenbetaling ved universiteter og høyskoler (egenbetalingsforskriften)

NOU 2020:3 om ny lov om universiteter og høyskoler

NOU 2003:25 om ny lov om universiteter og høyskoler

Ephortesak: 2010/2211 om utarbeidelse av felles retningslinjer for dekning av utgifter ved utplassering i praksis ved Det helsevitenskapelige fakultet

Ephortesak: 2017/3206 om Retningslinjer for dekning av utgifter ved utplassering i praksis ved Det helsevitenskapelige fakultet

Ephortesak: 2021/5934 om kartlegging av rutiner for refusjon av reise- og boustgifter for studenter i praksis UiT